

עד היכן תכלית [סוף מדת] יסורין, כלומר: איזה יסורים הם שפחותים מהם אינם בכלל יסורים?

אמר רבי אלעזר: כל שארגו לו בגד ללבוש ואין מתקבל עליו, שאינו לפי מדתו כהוגן, וצער הוא לו! אבל יסורים פחותים מזה, אינם בכלל יסורים.

ומקשינן עלה: מתקוף לה רבא זעירא, ואיתימא רבי שמואל בר נחמני: גדולה מזו [על יסורים פחותים מאלו] אמרו: אפילו נתכוונו למזוג לו כוס יין במים חמין, וטעו ומזוגו לו את הכוס בצונן, או נתכוונו למזוג לו בצונן, ומזוגו לו בחמין, זה בכלל יסורים! ואת אמרת דבעינן כולי האי צער שיחשב יסורים!?

מר בריה דרבינא אמר: אפילו נהפך לו חלוקן — שלא לבשה כסדר לבישתה וצריך להופכה ולפושטה — הרי הוא בכלל

יסורים!

רבא אמר, ואיתימא רב חסדא, ואיתימא רבי יצחק, ואמרי לה במתניתא תנא: אפילו הושיט ידו לכיס ליטול שלש מעות ועלו בידו שתיים, בכלל יסורים הוא! ודוקא כשרצה ליטול שלש ועלו בידו שתיים, אבל רצה ליטול שתיים ועלה בידו שלש, לא נחשב יסורים, דליכא טירחא למישדיהו [לזרוק לכיס את המעה היתירה]!

וכל כך למה⁽⁷³⁾, כלומר: לאיזה ענין אמרו, שדברים אלו בכלל יסורים?

ומפרשינן: שנחשב יסורים לענין זה דתניא דבי רבי ישמעאל: כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורין, קיבל בזה עולמו⁽⁷⁴⁾, כל מנוחתו לעתיד! ובמערבא אמרי הכי: כל שעברו עליו ארבעים יום בלי יסורים, סימן הוא שפורענות מזדמנת לו! ולענין זה אמרו א-ז שדברים אלו הם יסורים, שכל שעבר אחד

אדם שיסורים באים עליו יפשפש במעשיו.

74. ביאר המהר"ל הענין, כי העולם הזה והעולם הבא הם הפוכים זה מזה, ומי ששייך לעולם הזה איננו שייך לעולם הבא וכן להיפך, וזה הביאור במאמר חז"ל ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה, והיינו שמי שעליון בעולם הזה ושייך אליו הרי הוא תחתון לעולם הבא, ומי שתחתון בעולם הזה הוא עליון לעולם הבא, וזה הביאור גם במאמר חז"ל לא נברא העולם הזה אלא לאחאב וחבריו, ולא נברא העולם הבא אלא לרבי חנינא בן דוסא וחבריו, והיינו שהעולם הזה הוא לאחאב שאין לו כלל עולם הבא, וכן העולם הבא הוא לרבי חנינא בן דוסא שאין לו עולם הזה כלל.

אשתו של האדם, כמו שדרשו חז"ל על הפסוק "ואת אשת רעהו לא טמא" שלא ירד לאומנות חבריו, והיינו שהאומנות קשורה לאדם כמו אשתו, וכשם שהבן יש לו שייכות לאביו כך הוא שייך לאומנות אביו שהיא כאשת אביו, וכיון שהוא שייך אליה יש לו בה יותר הצלחה.

73. פירש המהרש"א שקושית הגמרא היא מדוע צער קטן כזה נחשב גם כן לייסורים, ועל זה מתרצת הגמרא שכל מי שעברו עליו ארבעים יום בלי יסורים איבד את העולם הבא, וביסורים גדולים קשה לאדם לעמוד, ועשה הקב"ה חסד שיבואו יסורים קטנים שיכול לעמוד בהם ולא יעברו עליו ארבעים יום בלי יסורים.

וכשבאים יסורים אלה על האדם צריך לפשפש במעשיו כמו שאמרו חז"ל אם רואה